

Міністерство охорони здоров'я України
Тернопільський національний медичний
університет імені І. Я. Горбачевського
Міністерства охорони здоров'я України

**Матеріали X науково-практичної
конференції з міжнародною участю**

**НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС І
ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ
ПРОЦЕСІВ СТВОРЕННЯ
ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ**

**присвячена пам'яті завідувача кафедри
управління та економіки фармації з
технологією ліків, доктора
фармацевтичних наук, професора
Тараса Андрійовича Грошового**

17-18 жовтня 2024 року

гліцерин-спирт-вода (1:1:1) рослинну сировину. При визначенні анатомічних ознак органів рослин вивчали на відпрепарованій епідермі та препаратах з поверхні під мікроскопом Delta Optical Genetic Pro та фіксували за допомогою камери Delta Optical DLT-Cam Pro.

Результати. Листкова пластинка *Eupatorium cannabinum* L. дорсивентральної будови. Верхня і нижня епідерми одношарові, клітини її овальні тангентально видовжені, вкриті гладенькою кутикулою, значно товстішою на верхній поверхні листка, ніж на нижній. З поверхні базисні клітини верхньої епідерми великі, паренхімні, злегка витягнуті, хвилястобугристими тонкостінними стінками. Продихи відсутні на верхній епідермі. Базисні клітини нижньої епідерми з поверхні дещо менші за розмірами, сильнозвивисті. Серед них зустрічаються численні продихи аномоцитного типу. На поверхні листової пластинки зустрічаються трихоми двох типів: покривні волоски, які складаються із багатоклітинних 1-3 тонкостінних базальних клітин, коротких головчастих із 2–3-клітинною ніжною і округлою одноклітинною голівкою.

За результатами дослідження встановлено, що для *Eupatorium cannabinum* L. характерна гідрофітна природа та дорсивентральна будова листка, дуже тонка листовая пластинка, продихи аномоцитного типу відсутні на верхній стороні листка та опушені двома типами трихом.

Висновки. Отже, сідач коноплевий має належну сировинну базу на теренах нашої країни, маловивчений вид. Рослинна сировина сідача коноплевого (*Eupatorium cannabinum* L.) може бути одним із перспективних об'єктів наукових досліджень для розробки фітопрепаратів.

НАКОПИЧЕННЯ АСКОРБІНОВОЇ КИСЛОТИ У РОЗПОВСЮДЖЕНИХ ВИДАХ РОДУ *THYMUS* L.

Мазулін О., Фуклева Л., Мазулін Г.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет,
м. Запоріжжя, Україна
mavgnosy@ukr.net

Актуальність. Види роду Чебрець (*Thymus* L.) найбільш поширені у країнах з помірним кліматом та нараховують до 200 основних дикорослих представників, з котрих у сучасній флорі України ідентифіковано близько 50 [1]. Рід відносять до складу родини Lamiales (Ясноткові, або Глухокропиви). Він є надзвичайно поліморфним. За зовнішніми морфологічними ознаками це переважно чагарники або напівчагарники. Екстракти з трави фармакопейних видів роду входять до складу ефективних лікувальних та косметичних лікарських засобів з вираженою антимікробною, протизапальною та антиоксидантною дією. Їх використовують при бронхітах, а також для лікування захворювань нормальної та проблемної шкіри.

Перспективним напрямком сучасних фітохімічних досліджень є визначення накопичення аскорбінової кислоти у траві розповсюджених дикорослих та культивованих видів роду *Thymus* [2, 4]. Все більше уваги приділяється тонізуючій та антиоксидантній дії засобів лікувальної косметики рослинного походження, отриманої з рослинної сировини, що містить природні вітаміни для корекції порушень утворення колагену в нормальній, проблемній та старіючій шкірі. Вітамін С природного походження за хімічною структурою є L-аскорбіновою кислотою (C₆H₈O₆), яка є похідним L-гулонової кислоти (γ-лактон 2,3-дегідрол-гулонової кислоти). Бере участь у багатьох окисно-відновних реакціях в організмі, пригнічує процеси перекисного окиснення ліпідів, білків та інших компонентів клітини і захищає їх від пошкодження. При нашкірному застосуванні виявляє антиоксидантну дію, забезпечує функціонування ферментних систем, що здійснюють синтез колагену, нормалізує стан ендотеліальних клітин судин і тканин, зменшує негативні наслідки вікового та фотостаріння, нейтралізує вплив вільних радикалів [3]. Ефірні олії та

екстракти з трави видів роду *Thymus* для зовнішнього застосування призначають у мазях та гелях для лікування мікробних та запальних захворювань нормальної, проблемної та старіючої шкіри. При нашірному застосуванні у засобах лікувальної косметики вони виявляють виражену протизапальну та регенеруючу активності, але при цьому не викликають подразнювальної та токсичної дії [5]. Встановлено, що виражена нормалізуюча та відновлююча синтез колагену дія цих препаратів в значній ступені зумовлена присутністю вітамінів, насамперед кислоти аскорбінової. Проте, до цього часу не проводилось досліджень наявності та визначення кількісного вмісту біологічно активної форми L-аскорбінової кислоти у складі трави видів роду *Thymus* вираженою протизапальною, антиоксидантною та регенеруючою активністю.

Матеріали та методи. Для досліджень використовували траву 12 перспективних дикорослих та культивованих видів роду *Thymus* флори України під час вегетаційного періоду (червень – серпень 2024 р.). Збір рослинної сировини проведено згідно рекомендованій статті ДФУ. Сировиною були квітучі верхові пагони з суцвіттями довжиною до 15 см, окремі листя та частки гілочок (не більше 2%). Для ідентифікації L-аскорбінової кислоти у складі досліджуваної ЛРС застосовували метод ТШХ на пластинках зі скляною підложкою марки «Merkieselguhr F₂₅₄» 20x20 (Merck KGaA, Німеччина) у системах ацетон-кислота оцтова льодяна-метанол-толуол (5:5:20:70) та н-бутанол-кислота мурашина-вода (30:5:10) на пристрої денситометр “Biostep” CD 60 (Німеччина) та спектрофотометрії на спектрофотометрі “Lambda 365” (США). В якості стандартного зразку використовували «Supelko Analytical, Sigma-Aldrich» (США).

Результати. Методами ТШХ та спектрофотометрії під час вегетації у траві 12 розповсюджених видів роду *Thymus* було ідентифіковано та визначено накопичення природної L-аскорбінової кислоти. Встановлено, що найбільший вміст сполуки накопичується під час цвітіння видів. Від 20.20 ± 2.00 мг% у траві *Th. serpyllum* L. до 39.10 ± 3.88 мг% у *Th. vulgaris* L. Для культивованих видів роду *Thymus* накопичення сполуки було на більш високому рівні ніж у дикорослих. Для трави *Th. vulgaris* з різних місць зростання складало від 37.22 ± 3.70 мг% до 39.10 ± 3.88 мг%; для трави *Th. x citriodorus* (Pers.) Schreb. var. «Silver Queen» від 34.21 ± 3.39 мг% до 36.19 ± 3.59 мг%.

Список використаних джерел

1. Afonso A. F., Pereira O. R., Válega M. et al. Metabolites and Biological Activities of *Thymus zygis*, *Thymus pulegioides*, and *Thymus fragrantissimus* Grown under Organic Cultivation. *Molecules*. 2018. Vol. 23, №7. S.1514-1533.
2. Dauqan E. M. A., Abdullah A. Medicinal and Functional Values of Thyme (*Thymus vulgaris* L.) Herb. *Journal of Applied Biology & Biotechnology*. 2017. Vol. 5, №2. S. 017-022.
3. Janecka A. Wlasciwosci, formy i dzialanie biologiczne witaminy C w terapiach skornych *Aesth. Cosmetol. Med.* 2023. V. 12 (1). S. 17-22.
4. Niculae M., Hanganu D., Oniga I. et al. Phytochemical Profile and Antimicrobial Potential of Extracts Obtained from *Thymus marschallianus* Willd. // *Molecules* 2019. Vol. 24, №17. P. 3101-3113.
5. Wang K., Jang H., Li W. et al. Role of Vitamin C in Skin Diseases *Frontiers in Physiology*. 2018. V. 9, № 819. S. 1-9. <https://www.mdpi.com/journal/antioxidants>.

Будняк Л., Михайлюк Т. ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ КИСЛОТ ГІДРОКСИКОРИЧНИХ У ВИТЯЖКАХ ІЗ ЩАВНАТУ ТРАВИ	67
Бурбак Л., Герасимюк Н., Приступа Б. ХІМІЧНИЙ СКЛАД ТА ФАРМАКОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ РОСЛИН РОДУ <i>PAEONIA</i>	67
Буряник Ю. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ У МЕДИЦИНІ ТРАВИ <i>TRIFOLIUM PRATENSE L.</i> (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)	68
Бур`янова В., Зубрицька Т., Мороз О. РОСЛИНИ РОДУ <i>CANNABIS</i> : ВИКОРИСТАННЯ В МЕДИЦИНІ	69
Воробець Н., Яворська Г., Шешурак Х., Крижановська А., Грачова Д. ПОПЕРЕДНЕ ФАРМАКОГНОСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ <i>GALINSOGA PARVIFLORA</i> ЗІБРАНОЇ НА ЛЬВІВЩИНІ	71
Григоренко А., Конечна Р. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІТОХІМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ <i>JUNIPERUS COMMUNIS</i>	72
Гудзь Н., Руминська Т., Туркіна В. ВИЗНАЧЕННЯ ВМІСТУ ФЛАВОНОЇДІВ І ПРОТИМІКРОБНОЇ ДІЇ НАСТОЙКИ КВІТІВ НАГІДОК ЛІКАРСЬКИХ	73
Гуртовенко І., Коновалова О., Степаненко Д. ВИЗНАЧЕННЯ ВМІСТУ ПОЛІСАХАРИДІВ У ТРАВІ ГРАВІАТУ МІСЬКОГО	74
Дейнека А., Журавель І. ДОСЛІДЖЕННЯ АНТОЦΙΑНІВ КОСМЕЇ ДВІЧПЕРИСТОЇ	75
Дудчук М., Мельник М. МОРФОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАВИ <i>INULA BRITANNICA L.</i>	76
Льїна С., Журавель І. ВИВЧЕННЯ МОРФОЛОГО-АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ КВІТОК РОТИКІВ САДОВИХ (<i>ANTIRRHINUM MAJUS L.</i>)	77
Льїна Т., Ковальова А., Рааль А., Кошовий О. ПОШУК КОРЕЛЯЦІЙНИХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ВМІСТОМ ІЗОМЕРІВ ТУЙОНУ ТА ІНШИХ СПОЛУК У СКЛАДІ ЕФІРНОЇ ОЛІЇ ШАВЛІЇ ЛІКАРСЬКОЇ	78
Коновалова О., Гуртовенко І., Петренко О. ДИНАМІКА НАКОПИЧЕННЯ ПОЛІФЕНОЛЬНИХ СПОЛУК У ЛИСТІ КИЗИЛУ ЗВИЧАЙНОГО	79
Лоленко К., Мельник М. АНАТОМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАВИ <i>EUPATORIUM CANNABINUM L.</i>	80
Мазулін О., Фуклева Л., Мазулін Г. НАКОПИЧЕННЯ АСКОРБІНОВОЇ КИСЛОТИ У РОЗПОВСЮДЖЕНИХ ВИДАХ РОДУ <i>THYMUS L.</i>	81
Олефіренко А., Кисличенко В., Іосипенко О. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ТРАВИ ЛІЗІАНТУСУ РАССЕЛА ТА ОДЕРЖАННЯ ГУСТОГО ЕКСТРАКТУ З НЕЇ	83
Павлова О., Герасимюк Н., Приступа Б. МОРФОЛОГО-АНАТОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОСЛИНИ <i>GALINSOGA PARVIFLORA</i>	83